

Sygn. akt IV Pa 27/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

7 grudnia 2023 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący: sędzia Dorota Załęska

po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2023 r. w Sieradzu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. G.

przeciwko Sądowi Okręgowemu w Ł.

o wynagrodzenie za pracę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli - Sądu Pracy

z dnia 10 lipca 2023 roku sygn. akt IV P 48/23

oddala apelację.

Sygn. akt IV Pa 27/23

UZASADNIENIE

Powódka A. G. wniosła o zasądzenie od Sądu Okręgowego w Ł., tytułem wyrównania wynagrodzenia za pracę za okres od 1 stycznia 2021r do 31 grudnia 2022 r. oraz dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2021r. i 2022r., w łącznej kwocie 27 425,06 , z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w terminie płatności, liczonych od dnia następującego po dniu wymagalności.

Sąd Okręgowy w Ł. nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości.

Sąd Rejonowy Sąd Pracy w Zduńskiej Woli, wyrokiem z 10 lipca 2023 roku, zasądził od Sądu Okręgowego w Ł. na rzecz powódki kwotę 27 425,06zł., z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwot:

- 611,29 zł (sześćset jedenaście złotych i dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 1 lutego 2021 roku do dnia zapłaty,
- 611,29 zł (sześćset jedenaście złotych i dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 1 marca 2021 roku do dnia zapłaty,
- 611,29 zł (sześćset jedenaście złotych i dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 1 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty,
- 611,29 zł (sześćset jedenaście złotych i dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 1 maja 2021 roku do dnia zapłaty,
- 611,29 zł (sześćset jedenaście złotych i dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 1 czerwca 2021 roku do dnia zapłaty,
- 611,29 zł (sześćset jedenaście złotych i dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 1 lipca 2021 roku do dnia zapłaty,
- 611,29 zł (sześćset jedenaście złotych i dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 1 sierpnia 2021 roku do dnia zapłaty,

- 611,29 zł (sześćset jedenaście złotych i dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 1 września 2021 roku do dnia zapłaty,
 - 611,29 zł (sześćset jedenaście złotych i dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 1 października 2021 roku do dnia zapłaty,
 - 611,29 zł (sześćset jedenaście złotych i dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 1 listopada 2021 roku do dnia zapłaty,
 - 611,29 zł (sześćset jedenaście złotych i dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 1 grudnia 2021 roku do dnia zapłaty,
 - 611,29 zł (sześćset jedenaście złotych i dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 1 stycznia 2022 roku do dnia zapłaty,
 - 1 498,33 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt osiem złotych i trzydzieści trzy grosze) od dnia 1 lutego 2022 roku do dnia zapłaty,
 - 1 498,33 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt osiem złotych i trzydzieści trzy grosze) od dnia 1 marca 2022 roku do dnia zapłaty,
 - 1 498,33 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt osiem złotych i trzydzieści trzy grosze) od dnia 1 kwietnia 2022 roku do dnia zapłaty,
 - 1 498,33 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt osiem złotych i trzydzieści trzy grosze) od dnia 1 maja 2022 roku do dnia zapłaty,
 - 1 498,33 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt osiem złotych i trzydzieści trzy grosze) od dnia 1 czerwca 2022 roku do dnia zapłaty,
 - 1 498,33 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt osiem złotych i trzydzieści trzy grosze) od dnia 1 lipca 2022 roku do dnia zapłaty,
 - 1 498,33 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt osiem złotych i trzydzieści trzy grosze) od dnia 1 sierpnia 2022 roku do dnia zapłaty,
 - 1 498,33 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt osiem złotych i trzydzieści trzy grosze) od dnia 1 września 2022 roku do dnia zapłaty,
 - 1 498,33 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt osiem złotych i trzydzieści trzy grosze) od dnia 1 października 2022 roku do dnia zapłaty,
 - 1 498,33 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt osiem złotych i trzydzieści trzy grosze) od dnia 1 listopada 2022 roku do dnia zapłaty,
 - 1 498,33 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt osiem złotych i trzydzieści trzy grosze) od dnia 1 grudnia 2022 roku do dnia zapłaty,
 - 1 498,33 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt osiem złotych i trzydzieści trzy grosze) od dnia 1 stycznia 2023 roku do dnia zapłaty,
 - 611,29 zł (sześćset jedenaście złotych i dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 1 marca 2022 roku do dnia zapłaty,
 - 1 498,33 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt osiem złotych i trzydzieści trzy grosze) od dnia 1 marca 2023 roku do dnia zapłaty,
2. wyrokowi w pkt 1 nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 17 966,59 zł (siedemnaście tysięcy dziewięćset sześćdziesiąt sześć złotych i pięćdziesiąt dziewięć groszy),

3. nie obciążył pozwanego obowiązkiem zwrotu opłaty sądowej, od uiszczenia której powódka była zwolniona.

Wyrok poprzedziły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

Powódka jest sędzią Sądu Okręgowego w Ł.. W roku 2021 otrzymywała zasadnicze wynagrodzenie za pracę ustalone w oparciu o przeciętne wynagrodzenie z II kwartału roku 2019 (ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego) - zgodnie z brzmieniem art. 8 ustawy z 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021. W kolejnym roku, zasadnicze wynagrodzenie za pracę powódki wypłacano z uwzględnieniem przeciętnego wynagrodzenia z II kwartału roku 2020 (ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego) - na podstawie art. 8 ustawy z 17 grudnia 2021 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022. Gdyby wynagrodzenie zasadnicze wypłacano powódce w wysokości, o której mowa w art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, w okresie od 1 stycznia roku 2021 do 31 grudnia 2022 roku, otrzymałaby je (uwzględniając dodatkowe wynagrodzenie roczne) w kwocie wyższej 27 425,06 zł.

Powyższy stan faktyczny nie był sporny. Strona pozwana nie kwestionowała stażu pracy powódki oraz wysokości dochodzonych roszczeń.

W ocenie sądu pierwszej instancji powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd wskazał, że zasady ustalania wynagrodzeń sędziów sądów powszechnych, zostały uregulowane w art. 91-91a w zw. z art. 100 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 365 z późn. zm.). Wysokość wynagrodzenia sędziów, zajmujących równorzędne stanowiska sędziowskie, różnicuje staż pracy lub pełnione funkcje (art. 91 § 1 u.s.p.). § 1c art. 91 cyt. ustawy stanowi, że podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53), z zastrzeżeniem § 1d. Stosownie do § 1d cytowanego przepisu, jeżeli przeciętne wynagrodzenie, o którym mowa w § 1c, jest niższe od przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za drugi kwartał roku poprzedzającego - przyjmuje się podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w dotychczasowej wysokości. Z kolei art. 91 § 2 u.s.p. stanowi, że wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawkach, których wysokość ustala się z zastosowaniem mnożników podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego, o której mowa w § 1c. Stawki wynagrodzenia zasadniczego na poszczególnych stanowiskach sędziowskich oraz mnożniki, służące do ustalenia wysokości wynagrodzenia zasadniczego sędziów w poszczególnych stawkach, określa załącznik do ustawy.

Sąd Rejonowy wskazał, że w roku 2020, ustawodawca w epizodycznej regulacji - ustawie z 19 listopada 2020r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 (Dz. U. z 2020r. poz. 2400), zmodyfikował ustrojowy schemat kształtowania wynagrodzenia sędziego, określając (art. 8), że podstawę jego wyliczenia stanowić będzie przeciętne miesięczne wynagrodzenie z II kwartału roku 2019 ogłaszane w trybie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Analogiczne rozwiązanie - stanowiące odstępstwo od uzależnienia wysokości wynagrodzenia sędziego od przeciętnego wynagrodzenia za II kwartał roku poprzedniego - powielono w ustawie z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2022r. poz. 2445). W kolejnym roku, ustawodawca zdecydował się powiązać wysokość wynagrodzenia sędziego z kwotą 5444,42zł, wprost określoną w art. 8 ustawy z 1 grudnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023. Sąd pierwszej instancji nadmienił również, że w wypadku zastosowania przepisów ustrojowych, pobory ustalano by w korelacji z kwotą 6.156,25 (przeciętne miesięczne wynagrodzenia w II kwartale 2022 r.). Z powyższego wynika, że w trzech kolejnych latach wprowadzono istotne i to niekorzystne z punktu widzenia zatrudnionego sędziego, odstępstwa w zakresie kształtowania jego wynagrodzenia. Jednocześnie ustawodawca nie dokonał zmian w ustawie ustrojowej, w tym formalnie nie zawiesił i nie uchylił żadnego z zawartych w niej przepisów. Oczywistym jest, iż w sytuacji wątpliwości dotyczącej mocy obowiązującej przepisów o sprzecznej treści, zawartych w aktach prawnych wydanych w różnym czasie i w wypadku, gdy przepisy późniejsze

nie uchylają wcześniejszych, należy przyznać prymat przepisowi późniejszemu (lex posteriori derogat legi priori) - uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1993 r., I PZP 12/03 nie publ, wyrok z dnia 12 kwietnia 1994 r., I PRN 12/94, OSNAPiUS 1994/4/61, z dnia 21 czerwca 1994 r., I PRN 38/94, OSNAPiUS 1994/10/162). Nie oznacza to jednakże, iż sąd pozbawiony jest prawa do oceny, czy „nowe” regulacje pozostają w zgodności z normami rangi konstytucyjnej. W ocenie Sądu Rejonowego, skoro Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej, jej przepisy stosuje się bezpośrednio, zaś sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP), to istnieje możliwość samodzielnego dokonania przez sąd oceny zgodności przepisów ustawowych z Konstytucją na użytek rozpoznawanej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2016 roku, III KRS 45/12, Lex nr 2288955). Obowiązkiem sądów jest wymierzanie sprawiedliwości (art. 10 ust. 2 i art. 175 ust. 1 Konstytucji). Sędzia nie może stosować ustaw bez uwzględnienia kontekstu konstytucyjnego. W konsekwencji, w jednostkowej sprawie, sąd może odmówić stosowania przepisu ustawy lub rozporządzenia, jeżeli stwierdzi jego sprzeczność z prawem hierarchicznie wyższym. Nie narusza to kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, który ma inny przedmiot orzekania (art. 188 Konstytucji) - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2012 roku, III PK 87/11 LEX nr 1619703. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wywołuje ten skutek, że zakwestionowane przepisy tracą moc z chwilą wskazaną przez Trybunał, podczas gdy stwierdzenie takiej niezgodności przez sąd jest podstawą do odmowy zastosowania zakwestionowanego przepisu w toku rozpoznawania określonej sprawy, pomimo, że formalnie przepis ten pozostaje w systemie prawnym.

Biorąc pod uwagę powyższe założenia, Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw do zawieszenia postępowania do czasu rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny sprawy K 1/23 z wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego dotyczącej niezgodności z Konstytucją przepisów ustawy z 1 grudnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023.

Sąd Rejonowy podkreślił, że od czasu wejścia w życie noweli z 20 marca 2009r. (Dz. U. Nr 56, poz. 459) wynagrodzenia sędziów ustalane są jako niewaloryzowany iloczyn przeciętnego wynagrodzenia w II kwartale roku poprzedzającego i stosownego mnożnika, podczas gdy wcześniej był to, podlegający waloryzacji, iloczyn kwoty bazowej i owego mnożnika. Ustawodawca przyjął więc - jako instrument urealniania płac - nie waloryzację, lecz koncepcję progresywnego wynagrodzenia, stanowiąc jednocześnie, że w razie zmian niekorzystnych (obniżenia się wynagrodzenia w II kwartale w stosunku do roku poprzedniego) wynagrodzenia sędziów pozostają na niezmiennym poziomie (art. 91 § 1d u.s.p.). Zdaniem sądu meriti, oczywistym celem tych przepisów jest uniezależnienie wysokości wynagrodzeń sędziów, mających odpowiadać godności urzędu (art. 178 ust. 2 Konstytucji), od wahań koniunktury gospodarczej, w tym przejściowych trudności finansowych kraju. Sędziowie są jedyną grupą zawodową w Polsce, której Konstytucja gwarantuje prawo do wynagrodzenia „odpowiadającego godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków”. Art. 178 ust. 2 ustawy zasadniczej wyznacza, chociaż w sposób mało precyzyjny, pewien konieczny standard, który musi być respektowany przez ustawodawcę przy ustalaniu ustawowych zasad wynagradzania sędziów (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 4 października 2000 r., sygn. P 8/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 189). Powiązanie wynagrodzeń sędziów z przeciętnym wynagrodzeniem - chroni je przed związanym z inflacją spadkiem siły nabywczej, a dzięki mechanizmowi swoistej samoczynnej podwyżki wynagrodzenia zasadniczego i dodatków funkcyjnych - gwarantuje, że wynagrodzenie wzrośnie w wypadku dobrej kondycji gospodarki narodowej. Celem mechanizmu jest nie tylko odniesienie wynagrodzeń sędziów do obiektywnego wskaźnika, ale i uniezależnienie procesu ich ustalania od ingerencji władzy wykonawczej i ustawodawczej. Przy takim założeniu, Sąd Rejonowy stwierdził, że zmiana zasad wynagradzania w epizodycznych ustawach okołobudżetowych, jawi się jako oczywiście sprzeczna z art. 178 ust. 2 Konstytucji. W tym kontekście powódka słusznie powołuje argumentację zawartą w uzasadnieniu do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 grudnia 2012 roku wydanego w sprawie K 1/12. Konstrukcja sporu w wymienionej sprawie była co do zasady analogiczna. Kwestionowaną ustawą okołobudżetową ustawodawca unormował bowiem podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego oraz sędziego Sądu Najwyższego (art. 22 ust. 1 i art. 23 ust. 1) w roku 2012, w oparciu o przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2010 r. Odstąpiono tym samym od ogólnej zasady ustalenia wynagrodzenia w korelacji do przeciętnego wynagrodzenia z II kwartału roku poprzedniego. W sferze faktycznej wynagrodzenia tej grupy pozostały w 2012 r. na tym samym poziomie, co w 2011r. Trybunał Konstytucyjny uznał zakwestionowaną regulację, polegającą w istocie na jednorocznym „zamrożeniu” wynagrodzeń,

za zgodną z Konstytucją. W dużej mierze, jak uzasadniał, stanowisko to było efektem incydentalnego charakteru rzezonego rozwiązania oraz uwzględniało trudną sytuację finansową państwa, zagrażającą równowadze budżetowej, stanowiącej wartość konstytucyjną, konkurencyjną wobec wartości określonych w art. 178 Konstytucji. Jednocześnie organ uszczegółowił warunki, od wystąpienia których uzależniona jest skuteczność następczych działań legislacyjnych ustawodawcy. W ocenie Trybunału:

-wynagrodzenia powinny być kształtowane w sposób wykluczający jakąkolwiek uznaniowość ze strony władzy wykonawczej,

-wynagrodzenia powinny w dłuższym okresie czasu wykazywać tendencję wzrostową, nie mniejszą, niż przeciętne wynagrodzenie w sferze budżetowej,

- w trudnej sytuacji budżetu państwa wynagrodzenia powinny być bardziej, niż wynagrodzenia wszystkich innych funkcjonariuszy i pracowników sfery budżetowej - chronione przed nadmiernie niekorzystnymi zmianami,

- niedopuszczalne jest obniżenie w drodze normatywnej nominalnej wysokości wynagrodzenia, z wyjątkiem sytuacji, o której stanowi art. 216 ust. 5 Konstytucji (przekroczenia konstytucyjnego limitu zadłużenia).

Trybunał podkreślił, że w demokratycznym państwie prawa, opartym na trójpodziale władz, nie jest dopuszczalne, by jedna z nich, była przez pozostałe władze osłabiana, co mogłoby w konsekwencji prowadzić do uzależnienia od pozostałych władz i obniżyć jej autorytet. Wskazano w szczególności, że zamrożenie wynagrodzeń może być tolerowane tylko wyjątkowo i nie może w żadnym wypadku stać się systematyczną praktyką.

Już tylko w oparciu o powołane konstatacje, Sąd Rejonowy stwierdził, iż nie do pogodzenia z wartościami konstytucyjnymi pozostaje trzykrotne odstępstwo przez ustawodawcę od ustrojowego modelu wynagradzania sędziów. Jak wskazują ustalenia w przedmiotowej sprawie, powódka w przeciągu dwóch lat, w związku z postanowieniami ustaw okobudżetowych, „utraciła” ponad 20 tys. zł. W ocenie Sądu Rejonowego, takie działanie ustawodawcy całkowicie przeczy zasadzie z art. 178 Konstytucji. Niekorzystna zmiana w zakresie wynagradzania sędziów w latach 2020 -2023, nie daje pogodzić się również z art. 2 ustawy zasadniczej. Zgodnie z jego treścią Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. W świetle tej zasady, adresaci norm prawnych mają prawo oczekiwać, że regulacje prawne nie będą zmieniane na ich niekorzyść w sposób arbitralny, w oderwaniu od innych uchwalanych w tym samym okresie regulacji prawnych. Z jednej strony prawodawca odchodzi od ukształtowanych, stabilnych zasad wynagradzania sędziów, z drugiej zaś podwyższa uposażenia innych grup zawodowych. Dla przykładu, „ograniczenia budżetowe” nie przeszkodziły przyjęciu rozwiązań zawartych w ustawie z 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1834), która zmieniła ustawę z 21 listopada 2021r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1282, ost.zm. Dz. U. z 2021 r. poz. 1834). Ustawa nowelizująca i nowe rozporządzenie Rady Ministrów z 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. poz. 1960) weszły w życie 1 listopada 2021 roku. Ze wskazaną datą wprowadzono istotne zmiany dotyczące wynagrodzeń osób wchodzących w skład organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego oraz diet radnych, zwiększając wartość ich uposażeń. Minimalne wynagrodzenie ww. osób nie może być niższe niż 80% maksymalnego wynagrodzenia określonego dla poszczególnych stanowisk w przepisach wydanych na podstawie art. 37 ust. 1 tejże ustawy. Ustalono przy tym, że maksymalne wynagrodzenie na danym stanowisku stanowi suma maksymalnego poziomu wynagrodzenia zasadniczego oraz maksymalnego poziomu dodatku funkcyjnego, a w przypadku wójtów (burmistrzów, prezydentów miast), starostów oraz marszałków województwa także kwoty dodatku. Po drugie podniesiono poziom maksymalnego wynagrodzenia ww. osób decydując, że nie może ono przekroczyć w okresie miesiąca 11,2-krotności kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw. Przed nowelizacją maksymalny poziom nie mógł przekroczyć 7 krotności kwoty bazowej. W ustawie budżetowej na rok 2021 kwota ta została określona na poziomie 1789,42zł. Oznacza to wzrost maksymalnego wynagrodzenia z

12.525,94zł na 20.041,50zł. Ustawa nowelizująca dokonała także zmian we wszystkich trzech ustrojowych ustawach samorządowych w zakresie maksymalnego poziomu diet przysługujących radnym. Po nowelizacji wysokość diet przysługujących radnemu nie może przekroczyć w ciągu miesiąca łącznie 2,4 krotności kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1658). Tym samym maksymalna dieta radnego może wynieść 4.294,61 zł zamiast dotychczasowych 2.684,13 zł (1,5 krotności kwoty bazowej). Także w tym przypadku znowelizowane przepisy mają zastosowanie do ustalania wysokości diet od dnia 1 sierpnia 2021 r. Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 2021 r., (Dz. U. z 2021 r. poz. 1394) z dniem 1 sierpnia 2021r. zmieniono rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad wynagradzania osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe. Jego zapisy w sposób istotny zwiększyły mnożniki kwoty bazowej, stanowiącej podstawę ustalenia wartości uposażenia osób nim objętych. Wreszcie z mocy ustawy z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1834) ze skutkiem od 1 listopada 2021 r. zwiększono wartość uposażenia Prezydenta RP. Biorąc pod uwagę opisane nowelizacje, zdaniem Sądu I instancji trudno mówić o konsekwencji ustawodawcy i korelacji między uzasadnieniem ustaw okołobudżetowych, a faktyczną sytuacją gospodarczą. Dowolność i uznaniowość działania prawodawcy stanowi jednoznaczne odstępstwo od zasady wynikającej z art. 2 Konstytucji.

Reasumując, Sąd Rejonowy uznał, iż przepisy okołobudżetowe, stanowiące podstawę wypłacanych powódce uposażeń (w roku 2021 i 2022) są sprzeczne z omówionymi art. 178 ust. 2 i art. 2 ustawy zasadniczej. Przy czym, sąd pierwszej instancji nie pozbawia ustawodawcy prawa do kształtowania wynagrodzenia osób zatrudnionych w szeroko rozumianej sferze publicznej, w tym sędziów. Zdaniem Sądu, wprowadzenie ewentualnych zmian winno nastąpić w drodze nowelizacji ustawy ustrojowej, nie zaś w oparciu o epizodyczne, z istoty swej jednorazowe regulacje okołobudżetowe. W rezultacie powyższych rozważań Sąd Rejonowy uznał za uzasadnione wyrównanie uposażenia powódce zgodnie z brzmieniem art.91-91a w zw. z art. 100 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych. Wobec tego, iż wysokość żądania za poszczególne miesiące nie była kwestionowana, Sąd zasądził kwoty dochodzone pozwem.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. zasądzając je od dnia następującego po dniu wymagalności roszczenia. Wyrokowi nadano rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty stanowiącej miesięczne uposażenie powódki (art. 477² k.p.c.). O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., odstępując od obciążenia nimi pracodawcy.

Z rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego w części, tj. co do punktów 1 i 2, nie zgodził się pozwany i wywiódł apelację, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

1) art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach ustawy okołobudżetowej na rok 2021 (Dz.U. z 2020 r, poz. 2400) oraz art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2021 r. poz. 2445) poprzez błędne uznanie, że są one sprzeczne z art. 178 § 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a w konsekwencji, że nie mogły i nie mogą stanowić podstawy do ustalenia wysokości i wypłaty należnego powódce uposażenia w okresach obowiązywania wymienionych ustaw;

2) art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach ustawy okołobudżetowej na rok 2021 (Dz.U. z 2020 r, poz. 2400) w zw. z art. 91 § 1 c oraz art. 100 § 2 z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023 poz. 217), poprzez dokonanie błędnej oceny, że podstawą wyliczenia wynagrodzenia sędziów i uposażenia sędziów w stanie spoczynku - w tym powódki - w 2021 roku winno być przyjęte przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku 2020, mimo, iż art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku - stanowiący *lex specialis* i *lex posterium* w stosunku do ustawy z dnia 27 lipca 2021 roku - stanowiący *lex generalis* i *lex anterior* w stosunku do ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo

o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072), stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2019 r. ogłoszone w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego;

3) art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2021 r. poz. 2445) w zw. z art. 91 § 1 oraz art. 100 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023 poz. 217) poprzez dokonanie błędnej oceny, że podstawą wyliczenia wynagrodzenia sędziów i uposażenia sędziów w stanie spoczynku - w tym powódki - w 2022 roku winno być przyjęte wynagrodzenie w drugim kwartale roku 2021, mimo, iż art. 8 ust 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 roku - stanowiący *lex specialis* i *lex posterior* w stosunku do ustawy z dnia 27 lipca 2021 roku - stanowił, iż w roku 2022 podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 oraz z 2021 r. poz. 1080 i 1236), stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2020 r. ogłoszone w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, zwiększone o 26 zł.

W oparciu o powołane zarzuty, apelujący wnosił o zmianę wskazanego wyroku, poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I instancję, zasądzenie na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Na wypadek nieuwzględnienia apelacji - na podstawie art. 102 k.p.c. - o nieobciążanie pozwanego kosztami postępowania sądowego, w tym ewentualnymi kosztami zastępstwa procesowego a to wobec faktu, że powódka jest zwolniona od kosztów sądowych w sprawie, a pozwany jest jedynie dysponentem środków budżetowych przekazanych na realizację wynagrodzeń i uposażeń i dysponuje jedynie kwotami odniesionymi do wartości tychże świadczeń ustalonych zgodnie z regulacjami ustaw okołobudżetowych.

Dodatkowo, w przypadku uznania, że niniejsze postępowanie winno na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. podlegać zawieszeniu do czasu rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny postępowania toczącego się pod sygn. akt K 1/23, apelujący wnosił o zawieszenie postępowania odwoławczego w niniejszej sprawie.

W uzasadnieniu apelacji wskazano, że spór w przedmiotowej sprawie sprowadzał się wyłącznie do oceny, czy wynagrodzenia sędziów i uposażenia sędziów w stanie spoczynku w roku 2021, 2022 i 2023 winny być naliczane według przepisów ustaw okołobudżetowych na 2021, 2022 i 2023 rok, które zmieniły podstawę naliczania wynagrodzenia sędziów i uposażenia sędziów w stanie spoczynku. Apelujący nie kwestionuje ustaleń faktycznych Sądu I instancji co do okoliczności determinujących wysokość uposażenia powódki. W ocenie pozwanego, Sąd I instancji po dokonaniu prawidłowych ustaleń faktycznych, dokonał błędnej wykładni przepisów prawa, poprzez uznanie, że przepisy ustaw okołobudżetowych, na podstawie których zmieniono na rok 2021, 2022 i 2023 podstawę naliczania wynagrodzeń sędziów - są sprzeczne z art. 178 § 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a w konsekwencji, że nie mogły i nie mogą stanowić podstawy do ustalenia wysokości i wypłaty należnego powódce uposażenia w okresach ich obowiązywania, tj. w 2021 i 2022 roku.

Apelujący uznaje za w pełni zasadny postulat ochrony prawa sędziów do wynagrodzenia ustalanego na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2023.2017 t.j.), w sposób powiązany na stałe z wysokością przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę za drugi kwartał roku poprzedniego, to nie można jednocześnie pominąć faktu, że ustawy okołobudżetowe na rok 2021, 2022 i 2023 zostały uchwalone i opublikowane w Dzienniku Ustaw i każda z nich jest aktem normatywnym powszechnie obowiązującym. Bez względu zatem na ocenę zasadności, czy prawidłowości wprowadzonych owymi ustawami zmian - konieczność stosowania przepisów obowiązujących w danym roku ustawy okołobudżetowej i rozstrzygnięcia kolizji zachodzącej pomiędzy jej przepisami, a przepisami ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2023.2017 t.j.) wynika z zasady *lex specialis derogat legi generali* oraz *lex posteriori derogat legi priori*. Tym samym pozwany nie mógł i nie może nie stosować przepisów obowiązującej w danym roku ustawy okołobudżetowej, będącej powszechnie obowiązującym aktem normatywnym. Z tych wszystkich przyczyn, w ocenie pozwanego Sąd I instancji dokonał wadliwej oceny prawnej.

W odpowiedzi na apelację, powódka wniosła o oddalenie apelacji i zawartego w niej wniosku o zawieszenie postępowania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego jest niezasadna. W niespornym stanie faktycznym, Sąd I instancji wydał trafne rozstrzygnięcie i dokonał prawidłowej wykładni prawa, co Sąd Okręgowy w pełni akceptuje, stąd nie zachodzi potrzeba ponownego ich powielania.

Zgłoszony w apelacji wniosek o zawieszenie postępowania stał się bezprzedmiotowy, a to wobec wydania przez Trybunał Konstytucyjny w dniu 8 listopada 2023r. wyroku w sprawie 1 K 1/23. Wyrok ten – co potwierdza także wniosek apelującego - ma kluczowe znaczenie dla rozpoznania niniejszej sprawy. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że:

1. Art. 8 i art. 9 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz. U. poz. 2666, z późn. zm.) są niezgodne z art. 178 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Art. 7 ustawy powołanej w punkcie 1 jest niezgodny z art. 195 ust. 2 Konstytucji.

Wprawdzie wyrok ten dotyczy ustawy o budżecie na 2023r., to z całą pewnością ma zastosowanie w odniesieniu do zamrożenia uposażeń sędziów ustawami o budżecie także na 2021r. i 2022r.

Trybunał Konstytucyjny odwołał się do własnego wyroku z 12 grudnia 2012r. K 1/12, w którym wyjaśnił, że "najważniejszym aspektem wynagrodzenia godnego urzędu sędziego jest, by sposób ustalania jego wysokości był oparty na obiektywnych, wymiernych przesłankach i działał z mocy samej ustawy - niejako «automatycznie», bez potrzeby podejmowania w tej sprawie ocennych decyzji, które mogłyby być instrumentem nacisku na sędziów. Istotna jest, oczywiście, także sama wysokość wynagrodzenia, które powinno zapewniać bezpieczeństwo finansowe sędziemu i jego rodzinie, rekompensować rygorystyczne ograniczenia w podejmowaniu innej działalności zarobkowej oraz sprzyjać budowaniu prestiżu urzędu sędziego". Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 12 grudnia 2012r. K 1/12 sformułował także nieprzekraczalne "warunki brzegowe" wynagrodzenia odpowiadającego godności urzędu sędziego i zakresowi jego obowiązków, powołane także przez Trybunał Konstytucyjny w aktualnym wyroku z 8 listopada 2023r. K1/23. Te nieprzekraczalne "warunki brzegowe" są następujące:

1. "Wynagrodzenia sędziów powinny być kształtowane w sposób wykluczający jakąkolwiek uznaniowość - zarówno wobec całej tej grupy zawodowej - ze strony władzy wykonawczej, jak i w odniesieniu do poszczególnych sędziów, co do których niedopuszczalne jest uzależnianie jego wysokości od indywidualnej oceny ich pracy."
2. "Wysokość wynagrodzenia sędziego, w tym rozpoczynającego karierę w zawodzie sędziowskim sędziego sądu rejonowego, powinna znacząco przewyższać wysokość przeciętnego wynagrodzenia w sferze budżetowej."
3. "Wynagrodzenia sędziów powinny w dłuższym okresie czasu wykazywać tendencję wzrostową nie mniejszą niż przeciętne wynagrodzenie w sferze budżetowej."
4. "W trudnej sytuacji budżetu państwa wynagrodzenia sędziów powinny być bardziej - niż wynagrodzenia wszystkich innych funkcjonariuszy i pracowników sfery budżetowej - chronione przed nadmiernie niekorzystnymi zmianami."
5. "Niedopuszczalne jest obniżenie w drodze normatywnej nominalnej wysokości wynagrodzenia sędziów, z wyjątkiem sytuacji, o której stanowi art. 216 ust. 5 Konstytucji (przekroczenia konstytucyjnego limitu zadłużenia)".

Jak wskazał Trybunał w wyroku z 8 listopada 2023r., kluczowa dla istoty sprawy jest analiza każdego z wyżej wymienionych warunków w odniesieniu do przedmiotu kontroli. Zasady wynagradzania sędziów sformułowane w ustawie o budżecie na 2023 r. muszą spełniać wszystkie warunki brzegowe, by stwierdzić o ich konstytucyjności.

Niewątpliwie nie może być mowy o naruszeniu w ustawie o budżecie na 2023 r. warunku wskazanego w pkt 5. Zmiana zasad wynagradzania sędziów nie przewiduje obniżenia ich nominalnej wysokości. Nie zachodzi ponadto sytuacja, o której mowa w art. 216 ust. 5 Konstytucji; relacja państwowego długu publicznego do PKB nie przekracza poziomu 60%. Równie oczywiste jest spełnienie w przepisach kształtujących zasady wynagradzania sędziów warunku wskazanego w pkt 2. Wynagrodzenia sędziów znacząco przewyższają wysokość przeciętnego wynagrodzenia w sferze budżetowej, choćby z uwagi na opisany już w uzasadnieniu sposób wyliczania tych wynagrodzeń. Kwoty wskazane zarówno w prawie o ustroju sądów powszechnych, ustawie o Sądzie Najwyższym oraz ustawie o statusie Sędziów TK jak i w ustawie o budżecie na 2023 r. pełnią rolę jedynie kwoty bazowej. Właściwe wynagrodzenie sędziów wylicza się jako iloczyn owej kwoty bazowej i mnożników określonych w przytoczonych ustawach. Wynagrodzenie sędziów jest więc kilkukrotnie wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w sferze budżetowej i takie pozostaje bez względu na tempo jego wzrostu.

Trybunał podkreślił, że już sama analiza przepisów kształtujących sposób wynagradzania sędziów w latach 2021-2023 pozwala stwierdzić, że w każdym z ostatnich trzech lat budżetowych ustawodawca przyjął inną koncepcję co do konstrukcji tego mechanizmu.

Trybunał Konstytucyjny podkreślił także, że każda z modyfikacji zasad wynagradzania sędziów na mocy ustawy o budżecie miała w istocie rzeczy charakter tymczasowy, ponieważ co do zasady podstawa zasadniczych wynagrodzeń sędziowskich ustalana jest na podstawie przepisów p.u.s.p, u.SN oraz u.s.TK. Tymczasem od przeszło trzech lat reguła ta była "tymczasowo" modyfikowana, za każdym razem w inny sposób. Taki stan rzeczy sprawia, że poddać można w wątpliwość sens istnienia norm regulujących podstawę zasadniczego wynagrodzenia sędziów w wyżej wspomnianych ustawach. Stosowanie jednorocznych rozwiązań tymczasowych w perspektywie wieloletniej, dodatkowo o zmiennym charakterze, sprawia, że nie został spełniony warunek brzegowy wymieniony w pkt 1. Wynagrodzenia sędziów w ostatnich latach kształtowane są przez ustawodawcę w sposób całkowicie uznaniowy - zarówno co do konstrukcji mechanizmu wynagradzania jak i tempa wzrostu płac. Taka praktyka nie zapewnia konstytucyjnej ochrony wynagrodzenia odpowiadającego godności urzędu sędziego oraz zakresowi jego obowiązków. Sędziowie nie mogą w żaden sposób przewidzieć, jak będzie kształtować się ich wynagrodzenie.

W kontekście wynagradzania pracowników sfery budżetowej może być zrozumiała dyskrecjonalność ustawodawcy - musi przecież dostosować wysokość zarobków do sytuacji na rynku pracy oraz czynników gospodarczych. Tymczasem taka uznaniowość nie powinna mieć miejsca w odniesieniu do wynagrodzeń sędziowskich, których szczególny charakter potwierdzony jest w art. 178 ust. 2 i art. 195 ust. 2 Konstytucji. Konstytucyjna ranga powinna gwarantować nie tylko ich nominalną wysokość.

Jak zauważył Trybunał w wyroku o sygn. K 1/12, celem art. 178 ust. 2 Konstytucji ma być "stworzenie takiego mechanizmu wynagradzania sędziów, który uwolniłby ich od niepewności co do wysokości ich przyszłych dochodów i uniemożliwiłby jakiegokolwiek manipulacje w stosunku do nich". Sąd Okręgowy w pełni akceptuje stanowisko Trybunału Konstytucyjnego wyrażone w niniejszym wyroku z 8 listopada 2023r. K 1/23 i w powołanym wyroku z 2 grudnia 2012r. K 1/12.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, Sąd I instancji zasadnie powołał podkreślane przez Trybunał Konstytucyjny warunki brzegowe. Zasadnie Sąd Rejonowy odwołał się także do wynagrodzeń innych grup zawodowych – osób zajmujących państwowe stanowiska kierownicze, osób wchodzących w skład organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego, diet radnych, wskazując na znaczące podwyższenie wysokości ich uposażeń w analogicznym okresie. W ocenie Sądu Okręgowego fakty te w korelacji do zamrożenia uposażeń sędziów nie pozostają bez znaczenia.

Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu Rejonowego, że trzykrotne odstąpienie przez ustawodawcę w latach 2021 – 2023 od ustrojowego modelu wynagradzania sędziów, jest nie do pogodzenia z wartościami konstytucyjnymi wyrażonymi w art. 178 ust. 2 i art. 2 Konstytucji. Podkreślenia wymaga, że Konstytucja w art. 178 ust. 2 gwarantuje sędziom prawo do wynagrodzenia odpowiadającego godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków. Wzorzec ten

ustanawia szczególną ochronę wynagrodzeń sędziowskich na poziomie konstytucyjnym, a w konsekwencji ogranicza dopuszczalność ingerencji ustawodawcy w system ich kształtowania (zob. wyrok TK z 4 października 2000 r., sygn. P 8/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 189). Zapewnienie warunków pracy i wynagrodzenia odpowiadających godności urzędu i zakresowi obowiązków sędziów stanowi materialną gwarancję zasady niezawisłości (art. 178 ust. 1 Konstytucji).

Reasumując, prawidłowo Sąd Rejonowy przyjął, że wynagrodzenie powódki w okresie spornym winno być ukształtowane zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 91- 91a ustawy z 27 lipca 2001r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, a nie ustawami epizodycznymi, które nie zagwarantowały sędziom konstytucyjnego prawa do wynagrodzenia odpowiadającego godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków, co potwierdza także przywołany na wstępie wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 8 listopada 2023r. K 1/23.

Apelacja pozwanego jako całkowicie bezzasadna podlega oddaleniu, o czym orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c.